

delalo tako; saj je bilo vzgojeno v tem duhu. Poleg tega pa tudi ni bil nihče tako nespameten, da bi se boril s svojim mogočnim predstojnikom. K takemu boju je treba samozavesti in poguma, katerega pa nima oni, ki nima ugodnega gmotnega stališča. Da ni bilo staro učiteljstvo v dobrih razmerah, to vemo, in da je materijalno slabo podprt človek boječ, to opazujemo vsak dan. Zato je torej delovalo učiteljstvo v smislu in po željah duhovščine — in vladal je mir. Tako bi bilo še dalje do današnjih časov, da ni šolski zakon iz l. 1869. odcepil učiteljstvo od cerkve in ga s tem odtegnil duhovski oblasti.

Tega zakona nismo mi ustvarili, torej mi tudi ne moremo zato, da nismo več podrejeni duhovščini; pripoznavamo pa lojalno, da se nam ne toži po prejšnjih razmerah.

Ker je torej prej omenjeni zakon učiteljstvo oprostil duhovniške podložnosti in ker imamo sedaj druge predstojnike, katerim moramo ustrezati, (kakor duhovščina svojim,) pač ne more nihče zahtevati, da bi se prostovoljno proglasili sužnjem svečnikov. Mi popolnoma umemo, da vam ni to prav, toda nespametno je od vas javno kazati nevoljo, ako učiteljstvo ne misli in ne dela vselej tako, kakor bi si vi morda želeli. Vajenim svoje mogočnosti in pa prevelike ponižnosti nekdanjih učiteljev, ni se vam niti sanjalo, da bi bilo sploh možno, da se ubogi „šomašter“ postavi kdaj na lastne noge, da se bo drznil imeti kdaj nazore, katerih mu niste vi v glavo ubili, da se bo drznil samostalno misliti, presojati in imeti svoje prepričanje.

Sedaj ste zapazili, da smo vam čez noč zrasli do prsi, in tega ste se prestrašili. Potisniti učiteljstvo v ono nemoč, v kateri je bilo, to je sedaj vaša želja. Dokler je naš konkurent ničev, se ne oziramo nanj, kadar se pa ojači toliko, da bi morda prihajal nevaren, takrat ga hočemo odstraniti. Tudi vi ne potrebujete poleg sebe stanu, kateri bi vam morda tuintam zmedel vaše namene in vam bil na poti pri vašem stremljenju, ker se pa učiteljski stan ne da odpraviti, mu je treba uzeti ugled, potem ni več toliko veljaven in ne več toliko nevaren. Tako ste mislili in pričeli ste boj. No, mi se tega boja ne bojimo! Naša „Zaveza“ vam je tako močna falanga, da je ne prodrete nikdar; poleg tega je duh časa z nami; zato je prihodnost tudi naša! Tem bolj edini bomo stali v tem boju, ker nas je ravno dosedanja edinost privedla do naše veljave. Vaš napovedani boj je prvo javno priznanje od vaše strani, da smo nekaj in da nas je upoštevati. Mi se boja torej ne bojimo, a to prosimo: Poslužujte se pri njem poštenega orožja!

Saj veste, kako denuncijantno je pisal „Domoljub“. Kaj nas briga dunajski pedagogij in kaj Dittes; mi nismo bili njegovi učenci, a vendar ste jo v „Domoljubu“ tako zavili, kakor bi se bilo vse slovensko učiteljstvo navzelo samih Dittesovih idej! Mi se danes ne bomo spuščali v polemiko z „Domoljubom“. Le konstatovati smo hoteli, da je orožje, katerega se vi poslužujete, malovredno in nečastno za katoliškega svečenika! Tisti članki vam ne delajo časti, nam pa škode ne, vsaj pri razsodnih ljudeh ne.

Osvetliti pa hočemo natolcevanja, s katerimi hočete izpodkopati veljavo šoli, nam pa ugled.

„Nova šola je slaba, v nji se ne poučuje prav, učitelji so pa liberalni hlapci“.

V šoli se ne poučuje prav! Za Boga, česa pa ne učimo prav? Če rečemo, da $2 \times 2 = 4$, je to vendar prav;

če trdimo, da stoji solnce na svojem mestu, zemlja pa se suče okolo njega, je menda tudi res; če pripovedujemo, da je Kolumb odkril Ameriko l. 1492., mislimo, da tudi vi tega drugače ne veste. Kaj bi torej ne bilo pravega v našem pouku? Morda celo mislite, da razlagamo v ljudski šoli Kantove teorije ali Schopenhauerjeve ideje — ka-li?

Pa porečete: „Da, učite že prav, toda ne v pravem duhu“. Ta „pravi duh“ je menda katoliški duh — ali ne? Vi torej dvomite, da bi mi poučevali v katoliškem duhu? Gospodje, vzemimo naše tri, v vaših očeh najbolj liberalne učitelje: Dimnika, Gangla in Jelenca. Mislite si, da jih usoda zanese tja kam med divjake. Vzemimo, da so jim divjaki prijazni in da jih trpe med seboj. In če bi si ti učitelji prisvojili jezik tamošnjih prebivalcev ter jih jeli poučevati — kaj pravite, v kakšnem duhu bi neki to storili? Menite, da bi nikdar ne izrekli besede „Bog“? Menite, da bi ne kazali na krasno naravo ter dejali: „Glejte, to je ustvaril Bog in iz nič je vse to naredil!“ Kaj menite, da bi tu ne govorili o vsegamogočnosti, o modrosti, dobroti i. t. d. božji? Kaj menite, da bi ti trije učitelji ne učili tam med divjaki tako, kakor je Kristus učil: Ljubi Boga čez vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe? In če bi imel ta pouk kaj uspeha, bi ves svet rekel, da so trije katoliški učitelji prišli med divjake in da so katoliško vero oznanjevali! Dimniku, Ganglu in Jencu bi ves svet konstatiral, da so katoliki in da poučujejo v katoliškem duhu! Kaj pa doma, menite, da tu drugače delajo? Ne! Vse slovensko učiteljstvo poučuje v pravem, katoliškem duhu!

Pa recimo, da je morda kje učitelj, kateri bi bil toliko nespameten, da bi učil proti veri! Tedaj imate vi kot varuhi verskih naukov dolžnost in pravico, naznaniti dotičnika merodajnim oblastvom. Storite v vsakem slučaju to, in mi vam ne bomo tega šteli v zlo. Nikakor pa ni krščansko, ščuvati narod proti šoli in učiteljstvu in nas natolcevat, da vzgajamo mladino v protiverskem duhu, ne da bi navedli fakt.

Jalove so torej vaše trditve in jalov vaš izgovor, da vam je za vero in da udrihate zato po učiteljstvu, ker so nevarni verskemu prepričanju našega naroda. Vam se le toži po onih zlatih časih, ko ste imeli po naših vaseh in trgih neomejeno hegemonijo. Sedaj je edini učitelj tu, ki vas lahko ovira v vašem političnem stremljenju, in zato ga hočete uničiti.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogiško društvo“ v Krškem.

Da bo „Učiteljski Tovariš“ od novega leta šolsko-politiški list, temu je tudi „Pedagogiško društvo“ v Krškem z veseljem pritrdilo, zakaj na ta način bo list, bodo društva in učitelji sploh lažje stopili na dan s svojimi političskimi nazori, kar je kolikor toliko vredno, ker je bila že cesarica Marija Terezija šolo proglasila za „politikum“, t. j. za važno državno zadevo. Vendar menimo, da bo nova naloga „Učiteljskega Tovariša“ z novim letom vkljub temu le v tem, da bo branil dobre šolske zakone, branil svobodo učiteljev in šole, zagovarjal učiteljske in šolske pravice. Pri tem je pripravljeno tudi „Pedagogiško društvo“ podpirati cenjeni list in s tem tudi

posredno pospeševati šolsko literaturo in izvrševati svrhe svojih pravil. „Pedagogičsko društvo“ je do zdaj dokaj marljivo literarno delovalo. Tudi v bodoče ne bi rado še peresa odložilo.

Knjigo je sicer težko spisati; ali še težje je knjigo založiti; najtežje pa je knjigo razpečati. „Pedagogičsko društvo“ ima vse polno še nerazprodanih knjig. Da bi gg. učitelj(ice) rajši in lažje po njih segli, je znižal odbor vsem knjigam cene, kolikor le mogoče, kakor kažejo inserati v naših šolskih listih. Dokler odbor nekaj te svoje zaloge ne razpeča, ne more nove knjige brez tuje pomoči založiti. Pričujoči spis pa namerava s pomočjo „Učiteljskega Tovarisa“ na svetlo spraviti. Ti članki se bodo namreč ponatiskovali. Preden se pa to zgodi, prosimo častite čitatelje, da nas blagovoljno opozore na kakršne koli pomanjkljivosti. Mi namreč nismo še nameravali s tem spisom tako hitro na dan. Ker pa ugaja njegova vsebina novemu programu „Učit. Tovarisa“, zato smo ustregli s tem slavnemu uredništvu, da smo mu ga izročili v priobčevanje. Cenjene čitatelje pa vabimo s tem, da nam pri tem spisu pomagajo sodelovati, in sicer na ta način, da nam (naravnost v Krško) blagovolijo pošiljati popravke in dostavke. Na popravke se bomo ozirali nekoliko pri bodočih nadaljevanjih, nekoliko pri ponatiskovanju, gotovo pa na koncu spisa. Na ta način postane torej ta spis nekakšen odprt oddelek v „Učit. Tovarisu“, v katerem bo lahko slovensko učiteljstvo po našem posredovanju svoje misli o naših pravnih razmerah odkritosrčno izražalo. Posebe še prosimo, da bi nas opozarjali na važne razzodbe katerekoli inštanice.

V Krškem, 15. grudna 1899.

Odbor „Pedagogičskega društva“.

Predgovor.

„Pedagogičsko društvo“ v Krškem si je naložilo težko nalogo, ko se je začelo pečati z literarnim delovanjem. Ker je pa v teku 10 let svojega delovanja vsako leto prišlo vsaj z eno knjigo na dan, je letos premišljevalo, s kakšno knjigo bi zdaj svoje člane razveselilo. — Kadar se je slavila kakšna obletnica šolskih zakonov, osobito državnega šolskega zakona iz leta 1869, bodisi 10, 20, 25 ali 30 letnica, se je vselej poudarjala neprecenljivost šolskih zakonov. Res, šolski zakoni avstrijski in prvotni ukazi, ki so jih izdali na njih temelju, so najboljša zaslomba avstrijskega učiteljstva in šolstva. Ali treba je paziti, da ostanejo ti zakoni v svoji celoti kot močna trdnjava, iz katere ne smemo kamena za kamnom rušiti in v katero ne smemo dovoliti z uspehom streljati. Avstrijski šolski zakoni hranijo za učiteljstvo neprecenljive pravice, katere pa mora ono samo neprenehoma braniti; zakaj zakoni in učiteljstvo samo imajo vse polno protivnikov, ki bi radi škodovali zakonom in učiteljstvu. Ne bomo na tem mestu iskali teh protivnikov; saj učiteljstvo slovensko samo ve, kje jih ima iskati. Pa še iskati jih ni treba; saj se sami oglašajo. Zdaj jih najdemo v političkih strankah, zdaj med prostim, zdaj med izobraženim ljudstvom. Protivnikov imamo v birokraciji, v narodnih nasprotnikih in jako hude — žalibog! — tudi v stanu, ki nam je sicer po svojem poklicu tako soroden. Vsak teh protivnikov nam na svoj način in ob svoji primerni priliki poskuša škodovati in na naših pravicah rušiti. — Ker pa moramo mi svoje braniti, se je odločilo „Pedagogičsko društvo“, da izda pod naslovom, kakršnega smo izbrali temu spisu, navodilo, kako naj

branijo učitelji v raznih položajih in raznih svojih opravilih svoje pravice. Kar smo tu navedli, najdejo res učitelji največ v svojih zakonskih zbirkah, katere so pa različne v posameznih pokrajinah. Mi se bomo v prvi vrsti ozirali na kranjske razmere, prosimo pa gg. tovariše iz sosednjih pokrajin, da nas blagovole opozoriti na posebne uredbe in naredbe v svojih pokrajinah! Ker pa je mučno delo po zakonih iztikati, in ker se v zakonih celo vsega ne najde, ni to dovolj raztolmačeno, zato se nadejamo, da bomo s tem delom učiteljem koristili.

Nemci imajo vse polno takih knjig, v katerih se dajejo nauki v pravnih razmerah. Take knjige so izšle v nemškem jeziku pod naslovom: „Rechts-Freund“, „Hausadvokat“ itd. V slovenskem jeziku je izdal dr. Tavčar „Slovenskega pravnika“. Te knjige dajejo pravne svete vobče, ne oziraje se na posamezne stanove. Za posamezne stanove so pa Nemci tudi že take knjige preskrbeli, in še celo za učitelje sta izšli v nemški državi dve knjižici, namreč: 1.) Wollerman: Wegweiser für Lehrer. Sammelwerk gesetzlicher und behördlicher Bestimmungen über die persönlichen und amtlichen Rechtsverhältnisse, 2.) Rechtskunde für Volksschul-Lehrer und-Lehrerinnen. Zusammenstellung der gesetzlichen Bestimmungen, ministeriellen Erlasse und gerichtlichen Entscheidungen in Volksschulangelegenheiten. — Ti knjižici veljata seveda le za razmere v nemški državi. Radi tega za svoje delo iz njih nismo mogli skoro nič posneti. Avstrijski nemški učitelji še nimajo takega navodila. Radi tega smo morali mi precej ledino orati. Glede splošnih pravnih odnošajev smo sicer časih povpraševali jurista za svet, da bi bila knjiga večje vrednosti. Koliko se nam je to posrečilo, o tem naj sodijo častiti čitatelji.

Končno moramo poudarjati, da smo izdali to navodilo tudi radi tega, da se razširi poznanje zakonov in zakonitih naredb, kar je najpotrebnejše v vseh dobro urejenih državah. Koliko se čuje pritožb o storjenih krivicah, a večkrat te dozdevne krivice niso krivice. Da se take pomote gode ljudem v lastno neprijetnost, to izvira velikokrat iz nepoznanja zakonov in na podlagi po zakonih izdanih naredb.

Naposled moramo še nekaj omeniti. Kar je knjiga z naslovom „Domači zdravnik“ za bolnika, to naj bo to navodilo za učitelja. Kakor se pa ne sme bolnik na „Domačega zdravnika“ preveč zanašati, tako naj tudi častiti čitatelji ne prisegajo na vse, kar bomo tu pisali. Bolnik stori boljše, da se takoj posvetuje pri hujsih boleznih z zdravnikom; tudi učitelj bo v slučaju, kadar mu preti v pravnih zadevah nevarnost, boljše storil, da se posvetuje s pravnikom, z odvetnikom. To mora storiti takrat, kadar že naprej sluti, da bo moral pomoči iskati znabiti celo pri upravnem sodišču. (Dalje.)

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.*)

I.

Instrukcija c. kr. deželnim šolskim nadzornikom.

Iz odredbe voditelja naučnega ministrstva z dne 3. listopada 1899, številka 9571, s katero se daje nova instrukcija c. kr. deželnim šolskim nadzornikom za učiteljišča in ljudske šole:

*) Priobčevali bomo pod tem zaglavjem važnejše ukaze in odredbe šolskih oblastev, kar se nam zdi za učiteljstvo jako važno. Ker res ne utegnemo, da bi prevajali take stvari, jih bomo priobčevali v jeziku, v katerem jih bomo dobili v roke. Dostikrat se tudi ne dajo tako važni odloki do pičice natančno prevesti. Uredn.

posredno pospeševati šolsko literaturo in izvrševati svrhe svojih pravil. „Pedagogičsko društvo“ je do zdaj dokaj marljivo literarno delovalo. Tudi v bodoče ne bi rado še peresa odložilo.

Knjigo je sicer težko spisati; ali še težje je knjigo založiti; najtežje pa je knjigo razpečati. „Pedagogičsko društvo“ ima vse polno še nerazprodanih knjig. Da bi gg. učitelj(ice) rajši in lažje po njih segli, je znižal odbor vsem knjigam cene, kolikor le mogoče, kakor kažejo inserati v naših šolskih listih. Dokler odbor nekaj te svoje zaloge ne razpeča, ne more nove knjige brez tuje pomoči založiti. Pričujoči spis pa namerava s pomočjo „Učiteljskega Tovarisa“ na svetlo spraviti. Ti članki se bodo namreč ponatiskovali. Preden se pa to zgodi, prosimo častite čitatelje, da nas blagovoljno opozore na kakršne koli pomanjkljivosti. Mi namreč nismo še nameravali s tem spisom tako hitro na dan. Ker pa ugaja njegova vsebina novemu programu „Učit. Tovarisa“, zato smo ustregli s tem slavnemu uredništvu, da smo mu ga izročili v priobčevanje. Cenjene čitatelje pa vabimo s tem, da nam pri tem spisu pomagajo sodelovati, in sicer na ta način, da nam (naravnost v Krško) blagovolijo pošiljati popravke in dostavke. Na popravke se bomo ozirali nekoliko pri bodočih nadaljevanjih, nekoliko pri ponatiskovanju, gotovo pa na koncu spisa. Na ta način postane torej ta spis nekakšen odprt oddelek v „Učit. Tovarisu“, v katerem bo lahko slovensko učiteljstvo po našem posredovanju svoje misli o naših pravnih razmerah odkritosrčno izražalo. Posebe še prosimo, da bi nas opozarjali na važne razsodbe katerekoli inštanče.

V Krškem, 15. grudnia 1899.

Odbor „Pedagogičskega društva“.

Predgovor.

„Pedagogičsko društvo“ v Krškem si je naložilo težko nalogo, ko se je začelo pečati z literarnim delovanjem. Ker je pa v teku 10 let svojega delovanja vsako leto prišlo vsaj z eno knjigo na dan, je letos premišljevalo, s kakšno knjigo bi zdaj svoje člane razveselilo. — Kadar se je slavila kakšna obletnica šolskih zakonov, osobito državnega šolskega zakona iz leta 1869, bodisi 10, 20, 25 ali 30 letnica, se je vselej poudarjala neprecenljivost šolskih zakonov. Res, šolski zakoni avstrijski in prvotni ukazi, ki so jih izdali na njih temelju, so najboljša zaslomba avstrijskega učiteljstva in šolstva. Ali treba je paziti, da ostanejo ti zakoni v svoji celoti kot močna trdnjava, iz katere ne smemo kamena za kamnom rušiti in v katero ne smemo dovoliti z uspehom streljati. Avstrijski šolski zakoni hranijo za učiteljstvo neprecenljive pravice, katere pa mora ono samo neprenehoma braniti; zakaj zakoni in učiteljstvo samo imajo vse polno protivnikov, ki bi radi škodovali zakonom in učiteljstvu. Ne bomo na tem mestu iskali teh protivnikov; saj učiteljstvo slovensko samo ve, kje jih ima iskati. Pa še iskati jih ni treba; saj se sami oglašajo. Zdaj jih najdemo v političnih strankah, zdaj med prostim, zdaj med izobraženim ljudstvom. Protivnikov imamo v birokraciji, v narodnih nasprotnikih in jako hude — žalibog! — tudi v stanu, ki nam je sicer po svojem poklicu tako soroden. Vsak teh protivnikov nam na svoj način in ob svoji primerni priliki poskuša škodovati in na naših pravicah rušiti. — Ker pa moramo mi svoje braniti, se je odločilo „Pedagogičsko društvo“, da izda pod naslovom, kakršnega smo izbrali temu spisu, navodilo, kako naj

branijo učitelji v raznih položajih in raznih svojih opravilih svoje pravice. Kar smo tu navedli, najdejo res učitelji največ v svojih zakonskih zbirkah, katere so pa različne v posameznih pokrajinah. Mi se bomo v prvi vrsti ozirali na kranjske razmere, prosimo pa gg. tovariše iz sosednjih pokrajin, da nas blagovole opozoriti na posebne uredbe in naredbe v svojih pokrajinah! Ker pa je mučno delo po zakonih iztikati, in ker se v zakonih celo vsega ne najde, ni to dovolj raztolmačeno, zato se nadejamo, da bomo s tem delom učiteljem koristili.

Nemci imajo vse polno takih knjig, v katerih se dajejo nauki v pravnih razmerah. Take knjige so izšle v nemškem jeziku pod naslovom: „Rechts-Freund“, „Hausadvokat“ itd. V slovenskem jeziku je izdal dr. Tavčar „Slovenskega pravnika“. Te knjige dajejo pravne svete vobče, ne oziraje se na posamezne stanove. Za posamezne stanove so pa Nemci tudi že take knjige preskrbeli, in še celo za učitelje sta izšli v nemški državi dve knjižici, namreč: 1.) Wollerman: Wegweiser für Lehrer. Sammelwerk gesetzlicher und behördlicher Bestimmungen über die persönlichen und amtlichen Rechtsverhältnisse, 2.) Rechtskunde für Volksschul-Lehrer und-Lehrerinnen. Zusammenstellung der gesetzlichen Bestimmungen, ministeriellen Erlasse und gerichtlichen Entscheidungen in Volksschulangelegenheiten. — Ti knjižici veljata seveda le za razmere v nemški državi. Radi tega za svoje delo iz njih nismo mogli skoro nič posneti. Avstrijski nemški učitelji še nimajo takega navodila. Radi tega smo morali mi precej ledino orati. Glede splošnih pravnih odnošajev smo sicer časih povpraševali jurista za svet, da bi bila knjiga večje vrednosti. Koliko se nam je to posrečilo, o tem naj sodijo častiti čitatelji.

Končno moramo poudarjati, da smo izdali to navodilo tudi radi tega, da se razširi poznanje zakonov in zakonitih naredb, kar je najpotrebnejše v vseh dobro urejenih državah. Koliko se čuje pritožb o storjenih krivicah, a večkrat te dozdevne krivice niso krivice. Da se take pomote gode ljudem v lastno neprijetnost, to izvira velikokrat iz nepoznanja zakonov in na podlagi po zakonih izdanih naredb.

Naposled moramo še nekaj omeniti. Kar je knjiga z naslovom „Domači zdravnik“ za bolnika, to naj bo to navodilo za učitelja. Kakor se pa ne sme bolnik na „Domačega zdravnika“ preveč zanašati, tako naj tudi častiti čitatelji ne prisegajo na vse, kar bomo tu pisali. Bolnik stori boljše, da se takoj posvetuje pri hujsih boleznih z zdravnikom; tudi učitelj bo v slučaju, kadar mu preti v pravnih zadevah nevarnost, boljše storil, da se posvetuje s pravnikom, z odvetnikom. To mora storiti takrat, kadar že naprej sluti, da bo moral pomoči iskati znabiti celo pri upravnem sodišču. (Dalje.)

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.*)

I.

Instrukcija c. kr. deželnim šolskim nadzornikom.

Iz odredbe voditelja naučnega ministrstva z dne 3. listopada 1899, številka 9571, s katero se daje nova instrukcija c. kr. deželnim šolskim nadzornikom za učiteljišča in ljudske šole:

*) Priobčevali bomo pod tem zaglavjem važnejše ukaze in odredbe šolskih oblastev, kar se nam zdi za učiteljstvo jako važno. Ker res ne utegnemo, da bi prevajali take stvari, jih bomo priobčevali v jeziku, v katerem jih bomo dobili v roke. Dostikrat se tudi ne dajo tako važni odloki do pičice natančno prevesti. Uredn.

§ 10.

Die Inspectoren haben die ihnen unterstehenden Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten nebst den zugehörigen Uebungsschulen mindestens einmal in jedem Jahre eingehend zu inspiciieren. Sie sind berufen und, soferne sie von der Landesschulbehörde dazu aufgefordert werden, auch verpflichtet, die behufs Erlangung des Zeugnisses der Reife für Volksschulen an den Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten abzuhaltenden Prüfungen zu leiten.

Ihre Dienstreisen zum Zwecke der Inspiciierung einzelner Volksschulen verschiedener Kategorie und der mit denselben in Verbindung stehenden Fortbildungscurse, sowie der in das Gebiet der Volksschule fallenden Speciallehranstalten haben sie so einzutheilen, dass längstens im Verlaufe von drei Jahren alle Schulbezirke ihres Amtsgebietes an die Reihe kommen.

§ 11.

Die Inspection der Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten hat sich auf alle Anstaltsjahrgänge, auf jede Classe der Uebungsschule und auf alle Lehrkräfte und Lehrgegenstände zu erstrecken.

An den von ihnen besuchten Volksschulen haben die Landesschulinspectoren dem Unterrichte nach Thunlichkeit in allen Classen und bei allen Lehrern beizuwohnen. Auch liegt es ihnen ob, sich behufs Erzielung eines einheitlichen Wirkens mit den Vorsitzenden der Bezirks- und Ortsschulbehörden, insbesondere aber mit den Bezirksschulinspectoren eingehend zu besprechen.

Sie haben bei Inspiciierung sowohl der genannten Bildungsanstalten, wie der Volksschulen ihr Augenmerk auf den Gesamtzustand der Lehranstalt zu richten, sich von der Einhaltung des vorgeschriebenen Lehrplanes, sowie vom Unterrichts- und Erziehungsverfahren der Lehrkräfte zu überzeugen und wenn die gemachten Wahrnehmungen es zweckdienlich erscheinen lassen, behufs Darbietung eines Vorbildes richtigen Verfahrens bei **Bedachtnahme auf Wahrung des Ansehens des Lehrers** persönlich in den Unterricht einzugreifen. Sie haben ferner auf die Auffassung und Befolgung der gesetzlichen und behördlichen Vorschriften seitens der Lehrerschaft zu achten und haben vom Stande der Disciplin an der Anstalt, vom Verhalten der Schülerschaft ausserhalb der Schule, von der Vorsorge für die Gesundheitspflege seitens der Schule, von der Art des Zusammenwirkens der Lehrkräfte, von der Pflege des Aufgabenwesens, vom Zustande der Schullocalitäten und von etwaigen materiellen Bedürfnissen der Schule, von den gebrauchten Lehrbüchern und den vorhandenen Lehrmitteln, vom Stande und von der Verwaltung der Schüler- und Lehrerbibliotheken, von der Führung der Amtsschriften des Leiters und der Lehrer und im besonderen auch vom Inhalte der Konferenzprotokolle Kenntnis zu nehmen.

§ 12.

Die Landesschulinspectoren haben von den bei den Inspectionen gemachten Wahrnehmungen den Lehrkräften der Schule und zwar Anstalten, an welchen mehrere Lehrkräfte wirken, in einer mit dem Gesamtlehrkörper abzuhaltenden Konferenz Mittheilung zu machen und hiebei die zur Beseitigung wahrgenommener Uebelstände nothwendig erscheinenden Rathschläge und Weisungen zu

ertheilen, wie auch etwaige Beschwerden und Wünsche der Lehrer entgegenzunehmen. Ermahnungen und Ausstellungen, welche die Landesschulinspectoren einzelnen Lehrern, sei es in betreff ihres Verhaltens, sei es in pädagogisch-didaktischer Hinsicht zu ertheilen haben, sind in der Regel nicht Gegenstand der Inspectionsconferenz, sondern sind, zumal wenn es sich um Fälle einer erstmaligen Ausstellung handelt, der betreffenden Lehrperson nur im Beisein des Leiters der Anstalt zu ertheilen.

Ueber den Verlauf der Inspectionsconferenz ist ein den wesentlichen Inhalt der Verhandlung wiedergebendes Protokoll aufzunehmen, welches dem gemäss § 8 dieser Instruction zu erstattenden Inspectionsberichte beizuschliessen ist. Eine beglaubigte Abschrift dieses Berichtes ist von der Landesschulbehörde unter Anzeige der über letzteren gefassten Beschlüsse und getroffenen Verfügungen und unter Ausschluss des bezeichneten Konferenzprotokolles an das Ministerium für Cultus und Unterricht vorzulegen.

§ 13.

Aufgabe der Landesschulinspectoren für Lehrerbildungsanstalten und Volksschulen ist es ferner, die Amtierung der Prüfungscommission für allgemeine Volks- und für Bürgerschulen zu überwachen, wegen Einführung und Einrichtung von Cursen zur Fortbildung der Lehrer an die Landesschulbehörden die erforderlichen Anträge zu stellen, die bestehenden Curse dieser Art der Inspection zu unterziehen, der Förderung der Bezirkslehrerconferenzen ihre Aufmerksamkeit zuzuwenden, die Abhaltung der Landeslehrerconferenzen vorzubereiten und diese persönlich zu leiten.

Zmes.*)

II.

V naši državi vre in vre na vseh koncih in krajih. V državnem zboru pa kuhajo poslanci svojo politiško modrost tako prebrisano, da ljudje z navadno državljansko pametjo niti ne sanjajo, kakšna koalicija — četudi nenaravna — bo že jutri izpravila državne potrebe pod streho. Stranke in strančice spreminjajo svoja prepričanja kakor kameleon barvo, ali bolje rečeno, obračajo plašč za vetrom. Ako ne bo prebrisane glave, lahko pridejo z dežja pod kap, če jih že vihar ne telebi na tla.

Ni čuda zato, ako celo svobodomiselni poslanci nimajo časa, da bi se bolj intenzivno brigali za svojo zeno — za ljudsko šolo, še mnogo manj seve za slabo plačane, pač pa tlačene učitelje, zakaj sicer bi se ne mogel prigraditi za avstrijski parlament uprav škandalozen slučaj, da 81 letni poslanec dr. Roser ni dobil dovolj podpisov za svoj predlog, naj se učiteljem odmerijo plače po zadnjih 3 vrstah uradniških plač. Nagodba, provizorij, obstrukcija, nasilstvo, topovi, manj vredni narodi, nemščina kot državni jezik, to so točke, ki vzdigavajo ministrstva iz tečajev, politikom polnijo glave, davkoplačevalcem pa praznijo žepe. Ker Nemčija potrebuje več kanonov in večjo mornarico, moramo tudi mi kot zavezniki 205 milijonov dodati k že ogromni vsoti milijonov za vojaške po-

*) Prvi članek pod tem naslovom beri v predzadnji številki lanskega letnika našega lista. Uredn.

§ 10.

Die Inspectoren haben die ihnen unterstehenden Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten nebst den zugehörigen Uebungsschulen mindestens einmal in jedem Jahre eingehend zu inspiciere. Sie sind berufen und, soferne sie von der Landesschulbehörde dazu aufgefordert werden, auch verpflichtet, die behufs Erlangung des Zeugnisses der Reife für Volksschulen an den Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten abzuhaltenden Prüfungen zu leiten.

Ihre Dienstreisen zum Zwecke der Inspicierung einzelner Volksschulen verschiedener Kategorie und der mit denselben in Verbindung stehenden Fortbildungscurse, sowie der in das Gebiet der Volksschule fallenden Speciallehranstalten haben sie so einzutheilen, dass längstens im Verlaufe von drei Jahren alle Schulbezirke ihres Amtsgebietes an die Reihe kommen.

§ 11.

Die Inspection der Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten hat sich auf alle Anstaltsjahrgänge, auf jede Classe der Uebungsschule und auf alle Lehrkräfte und Lehrgegenstände zu erstrecken.

An den von ihnen besuchten Volksschulen haben die Landesschulinspectoren dem Unterrichte nach Thunlichkeit in allen Classen und bei allen Lehrern beizuwohnen. Auch liegt es ihnen ob, sich behufs Erzielung eines einheitlichen Wirkens mit den Vorsitzenden der Bezirks- und Ortsschulbehörden, insbesondere aber mit den Bezirksschulinspectoren eingehend zu besprechen.

Sie haben bei Inspicierung sowohl der genannten Bildungsanstalten, wie der Volksschulen ihr Augenmerk auf den Gesamtzustand der Lehranstalt zu richten, sich von der Einhaltung des vorgeschriebenen Lehrplanes, sowie vom Unterrichts- und Erziehungsverfahren der Lehrkräfte zu überzeugen und wenn die gemachten Wahrnehmungen es zweckdienlich erscheinen lassen, behufs Darbietung eines Vorbildes richtigen Verfahrens bei **Bedachtnahme auf Wahrung des Ansehens des Lehrers** persönlich in den Unterricht einzugreifen. Sie haben ferner auf die Auffassung und Befolgung der gesetzlichen und behördlichen Vorschriften seitens der Lehrerschaft zu achten und haben vom Stande der Disciplin an der Anstalt, vom Verhalten der Schülerschaft ausserhalb der Schule, von der Vorsorge für die Gesundheitspflege seitens der Schule, von der Art des Zusammenwirkens der Lehrkräfte, von der Pflege des Aufgabenwesens, vom Zustande der Schullocalitäten und von etwaigen materiellen Bedürfnissen der Schule, von den gebrauchten Lehrbüchern und den vorhandenen Lehrmitteln, vom Stande und von der Verwaltung der Schüler- und Lehrerbibliotheken, von der Führung der Amtsschriften des Leiters und der Lehrer und im besonderen auch vom Inhalte der Konferenzprotokolle Kenntnis zu nehmen.

§ 12.

Die Landesschulinspectoren haben von den bei den Inspectionen gemachten Wahrnehmungen den Lehrkräften der Schule und zwar Anstalten, an welchen mehrere Lehrkräfte wirken, in einer mit dem Gesamtlehrkörper abzuhaltenden Konferenz Mittheilung zu machen und hiebei die zur Beseitigung wahrgenommener Uebelstände nothwendig erscheinenden Rathschläge und Weisungen zu

ertheilen, wie auch etwaige Beschwerden und Wünsche der Lehrer entgegenzunehmen. Ermahnungen und Ausstellungen, welche die Landesschulinspectoren einzelnen Lehrern, sei es in betreff ihres Verhaltens, sei es in pädagogisch-didaktischer Hinsicht zu ertheilen haben, sind in der Regel nicht Gegenstand der Inspectionsconferenz, sondern sind, zumal wenn es sich um Fälle einer erstmaligen Ausstellung handelt, der betreffenden Lehrperson nur im Beisein des Leiters der Anstalt zu ertheilen.

Ueber den Verlauf der Inspectionsconferenz ist ein den wesentlichen Inhalt der Verhandlung wiedergebendes Protokoll aufzunehmen, welches dem gemäss § 8 dieser Instruction zu erstattenden Inspectionsberichte beizuschliessen ist. Eine beglaubigte Abschrift dieses Berichtes ist von der Landesschulbehörde unter Anzeige der über letzteren gefassten Beschlüsse und getroffenen Verfügungen und unter Ausschluss des bezeichneten Konferenzprotokolles an das Ministerium für Cultus und Unterricht vorzulegen.

§ 13.

Aufgabe der Landesschulinspectoren für Lehrerbildungsanstalten und Volksschulen ist es ferner, die Amtierung der Prüfungscommission für allgemeine Volks- und für Bürgerschulen zu überwachen, wegen Einführung und Einrichtung von Cursen zur Fortbildung der Lehrer an die Landesschulbehörden die erforderlichen Anträge zu stellen, die bestehenden Curse dieser Art der Inspection zu unterziehen, der Förderung der Bezirkslehrerconferenzen ihre Aufmerksamkeit zuzuwenden, die Abhaltung der Landeslehrerconferenzen vorzubereiten und diese persönlich zu leiten.

Zmes.*)

II.

V naši državi vre in vre na vseh koncih in krajih. V državnem zboru pa kuhajo poslanci svojo politiško modrost tako prebrisano, da ljudje z navadno državljansko pametjo niti ne sanjajo, kakšna koalicija — četudi nenaravna — bo že jutri izpravila državne potrebe pod streho. Stranke in strančice spreminjajo svoja prepričanja kakor kameleon barvo, ali bolje rečeno, obračajo plašč za vetrom. Ako ne bo prebrisane glave, lahko pridejo z dežja pod kap, če jih že vihar ne telebi na tla.

Ni čuda zato, ako celo svobodomiselni poslanci nimajo časa, da bi se bolj intenzivno brigali za svojo zeno — za ljudsko šolo, še mnogo manj seve za slabo plačane, pač pa tlačene učitelje, zakaj sicer bi se ne mogel prigraditi za avstrijski parlament uprav škandalozen slučaj, da 81 letni poslanec dr. Roser ni dobil dovolj podpisov za svoj predlog, naj se učiteljem odmerijo plače po zadnjih 3 vrstah uradniških plač. Nagodba, provizorij, obstrukcija, nasilstvo, topovi, manj vredni narodi, nemščina kot državni jezik, to so točke, ki vzdigavajo ministrstva iz tečajev, politikom polnijo glave, davkoplačevalcem pa praznijo žepe. Ker Nemčija potrebuje več kanonov in večjo mornarico, moramo tudi mi kot zavezniki 205 milijonov dodati k že ogromni vsoti milijonov za vojaške po-

*) Prvi članek pod tem naslovom beri v predzadnji številki lanskega letnika našega lista. Uredn.

trebe. Kakor v Nemčiji, katero radi v vsem posnemamo, nosijo nekaj dni sem tudi naši orožniki „pikelhaube“. Heil!

No, ta bo lepa, ko bodo orožniki s svetlečimi se pikelhaubami nadzorovali ali celo quasi kot preiskovalni sodniki zaslišavali učitelje, kakor se je pred kratkim zgodila tovarišu Killerju na Srednjem Štajerskem. Vdeležil se je shoda avstrijskega učiteljstva na Dunaju ter pričel šolo šele 6. listopada. Okrajno glavarstvo okolice graške mu je poslalo orožnike na vrat, naj se zagovarja. Kot neustrašljiv načelnik mednarodne štajerske učiteljske zveze je poskrbel, da se je primerna pritožba vložila na štajerski deželni šolski svet, kjer jo najbrž s pomilovanjem vržejo ad acta.

Dimnik nedvojbeno ni videl Killerja in ne Horvatka na Dunaju, ker je tiste dni tlačil tlak slovenske metropole, kakor potrjuje Ganglova izjava v predzadnji številki „Učiteljskega Tovariša“. Brumni „Slovenec“ si je mislil, da morata „Tovariševa“ urednika biti nerazdružljiva brata kot Kastor in Polluks ali siamska dvojčka. Čudim se le, zakaj ju niso povabili k prepotrebni propovedi oo. jezuitov, ki morajo biti prav pikantne, ker so „samo za gospode“. Kolovodjem naprednega slovenskega učiteljstva bi nič ne škodovalo, naopak: pošegetale bi jim prav razkošno otrpele živce.

Letošnje leto okrajna glavarstva kaj ljubeznivo skrbe za učiteljstvo. Še nam je živo v spominu, kako so nam v Gorici razlagali patriotizem, prepovedali zborovanje dični „Zavezi“, odpovedali banket v hotelu in konsignirali vojaštvo. Kamniško okrajno glavarstvo je s famoznim ukazom namignilo tovarišu Janku Tomanu, naj si v Moravčah kot izvoljen župan ne naprta nepotrebnih skrbi na svoja pleča. Uh, kolika dobrosrčnost in očetovska skrb! Kaj takega se ni pripetilo krškemu županu dr. Tomažu Romihu, čeprav ima kot mestni župan še več dela in skrbi. Menda pa ima krško okrajno glavarstvo pred „meščanskim“ učiteljem, zlasti če je povrh še „doktor“, večji — rešpekt. Sicer pa od srca privoščim, da bi še več tovarišev zasedlo kak županski stol, samo trdo naj stoji!

Veseli me, da sta se poravnala Gabršček in Medvešček, ki sta se lasala, kakor bi pod njima kuril sam peklenšček. Tadvá sta se lahko ravsala in kavsala, ker sta urednika vsak svojega političkega lista in se jima ni treba bati, da njiju rekriminacije požre uredniški koš. Dobro bi bilo, ko bi bili vsi malce manj občutljivi, drug drugemu prizanesljivi, ker smo pod kožo vsi krvavi in pa — grešniki.

Jaz n. pr. imam veliko „piko“ na tovariša Vrtovca, čeprav so ga v zadnjih številkah naših strokovnih listov zasluženó hvalili. Prvič radi tega, zakaj si takega „kadenja“ ne prepove, drugič zato, zakaj je na „Zavezinem“ zborovanju v Gorici tako „milo prosil“ vladnega koncipista, naj se potegne za izboljšanje gmotnega stanja primorskemu učiteljstvu. Namen je imel vsekakor dober, ali take mile prošnje — kakor znano — ne pomagajo nič, učitelja pa kaže v preponižnem stanju. Možato zahtevajmo, kar nam gre po našem delu. Čemu pa imamo ljubeznivi § 55.?

Rešetar.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. List s podobami za slovensko mladino. St. 1. tega novega lista je prinesla tole vsebino: Pozdrav. Zložil E. Gangl. — Vprašanje solnčecu.

Zložila Vida. Da mi biti je drevo... Zložil Oton Zupančič — Molitev. Zložila Kristina. — Samostanski zvonovi. Povest. Spisal Vuk Slavič. — Bolček — prijatelj ptičič. Spisal Fr. Črnagoj. — V sanjah. Zložil Modest. — Božične sanje (s sliko). Zložil Leon Poljak. — V poslednjih trenutkih. Spisal R. Vrabl. — Francek in Tonček. Spisal A. S. — Pozimi. Zložil Janko Leban. — Slovenske pravljice. Priobčuje Nik. Vrhov. 1. Dva beraca (Česka) — V božični noči. Povest. Spisal Andrej Rapè. — Rebus. Demant. Naloga. — Naročnikom in bralcem. — Razne slike. — „Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 kron, pol leta 2 kroni 50 vinarjev. Naročnino sprejema g. Luka Jelenec, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta šte. 7.

Vsak prijatelj naše ljube mladine mora biti vesel tega najnovejšega mladinskega lista, zakaj prav na mladinskem slovstvenem polju vlada pri nas največja suša. Težko je pisati za mladino. Tega ne zna vsakdo; to je mogoče le ljudskemu učitelju, ki je z mladino dan na dan v dotiki, ki pozna zavoljo tega nje dobre in slabe strani. Preučene, pretežke stvari niso za mladino, same pridige tudi ne in še manj pa grožnje s kaznijo. S takimi vzgojevalnimi sredstvi se dožene navadno prav nasproten namen. Vsak človek je nagnjen bolj k slabemu kakor k dobremu. Ta naravni nagon se uniči ali zmanjša najlaglje in naprej s primernimi povestmi in pesemcami, in prav takih lepih in poučnih povesti in pesemc nam pri naša 1. številka „Zvončka“. Prepričani smo, da vsakdo, kdor je prečital raznovrstno, poučno in zabavno vsebino 1. številke, mora priznati, če sodi nepristransko in ga ne vodi strast in zavist, da je „Zvonček“ zadel tisto struno, ki najlepše doni naši mladini.

Začetek vsakega podjetja je pa težak; tudi uredništvo in upravnništvo „Zvončkovo“ si je nakopalo mnogo dela in skrbi na glavo. Da se to delo olajša, zato prosimo vse tovarišice in tovariše, da „Zvonček“ gmotno in duševno podpirajo. Vsakdo bodi njegov naročnik, saj se bo ves čisti ostanek daroval v učiteljske dobrodelne namene. Zavedno učiteljstvo prosimo, da deluje na to, da si naroče „Zvonček“ posamezne šole, krajni šolski sveti, okrajne in krajne učiteljske knjižnice, posamezna učiteljska društva, čitalnice in bralna društva. Posebno prosimo zavedno učiteljstvo, da širi „Zvonček“ med narodom, da si ga naroče rodbine, ki so šoli in naprednemu učiteljstvu naklonjene. Vsakdo skušaj, da pridobi vsaj enega naročnika! To ni nemogoče tudi v najbolj skriti gorski vasi, da je le učitelj (ica) na svojem mestu. V mestih in trgih se jih dobi lahko še več.

Torej le na delo, da pokažemo svetu, da smo na svojem mestu, da smo učitelji (ice) iz poklica, da nam bije srce za našo ljubo slovensko mladino!

Klerikalci so zagnali gonjo proti „Zvončku“ še preden je zagledala 1. številka luč sveta. Izšla je 1. številka dne 24. grudnia in „Slovenski List“ pa piše že dne 23. grudnia o „Zvončku“ to-le: „Zvonček je nov list, katerega so začeli izdajati „Narodovi“ učitelji, (med sotrudniki so tudi mirni, delavni in napredni duhovniki. Uredn.) da bodo dajali okušat tudi mladini svojo liberalno skuto. Slike prvega lista ne kažejo nič čednega, hujše pa gotovo še le pride. (Prva slika nam predstavlja dva angela varuha na sveti večer, ki čuvata dva speča nedolžna otročička; angeli, ki oznanujejo na sveti večer mir ljudem na zemlji, pa prepirljivim in farizejskim klerikalcem ne ugajajo. Uredn.) Ta zvonček ne naznanjuje otrokom prihoda lepega Miklavža, ampak hudega parkeljna. Krščanski zgojitelji mladine, zaprite vrata!“

Taka zlobna pisava se sama obsoja, a najbolje jo bomo obsodili mi, predrage tovarišice in tovariši, da stopimo vsi na krov in delujemo za naš „Zvonček“ tako, kakor smo nasvetovali zgoraj. Torej le na delo!

Kranjska dežela. Spisal Josip Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju. Strani 94. Cena 80 kr. Natančna ocena te lepe knjige nam je obljubljena; za danes jo najtopleje priporočamo učiteljstvu, krajnim šolskim svetom

trebe. Kakor v Nemčiji, katero radi v vsem posnemamo, nosijo nekaj dni sem tudi naši orožniki „pikelhaube“. Heil!

No, ta bo lepa, ko bodo orožniki s svetlečimi se pikelhaubami nadzorovali ali celo quasi kot preiskovalni sodniki zaslišavali učitelje, kakor se je pred kratkim zgodila tovarišu Killerju na Srednjem Štajerskem. Vdeležil se je shoda avstrijskega učiteljstva na Dunaju ter pričel šolo šele 6. listopada. Okrajno glavarstvo okolice graške mu je poslalo orožnike na vrat, naj se zagovarja. Kot neustrašljiv načelnik mednarodne štajerske učiteljske zveze je poskrbel, da se je primerna pritožba vložila na štajerski deželni šolski svet, kjer jo najbrž s pomilovanjem vržejo ad acta.

Dimnik nedvojbeno ni videl Killerja in ne Horvatka na Dunaju, ker je tiste dni tlačil tlak slovenske metropole, kakor potrjuje Ganglova izjava v predzadnji številki „Učiteljskega Tovariša“. Brumni „Slovenec“ si je mislil, da morata „Tovariševa“ urednika biti nerazdružljiva brata kot Kastor in Polluks ali siamska dvojčka. Čudim se le, zakaj ju niso povabili k prepotrebni propovedi oo. jezuitov, ki morajo biti prav pikantne, ker so „samo za gospode“. Kolovodjem naprednega slovenskega učiteljstva bi nič ne škodovalo, naopak: pošegetale bi jim prav razkošno otrpele živce.

Letošnje leto okrajna glavarstva kaj ljubeznivo skrbe za učiteljstvo. Še nam je živo v spominu, kako so nam v Gorici razlagali patriotizem, prepovedali zborovanje dični „Zavezi“, odpovedali banket v hotelu in konsignirali vojaštvo. Kamniško okrajno glavarstvo je s famoznim ukazom namignilo tovarišu Janku Tomanu, naj si v Moravčah kot izvoljen župan ne naprta nepotrebnih skrbi na svoja pleča. Uh, kolika dobrosrčnost in očetovska skrb! Kaj takega se ni pripetilo krškemu županu dr. Tomažu Romihu, čeprav ima kot mestni župan še več dela in skrbi. Menda pa ima krško okrajno glavarstvo pred „meščanskim“ učiteljem, zlasti če je povrh še „doktor“, večji — rešpekt. Sicer pa od srca privoščim, da bi še več tovarišev zasedlo kak županski stol, samo trdo naj stoji!

Veseli me, da sta se poravnala Gabršček in Medvešček, ki sta se lasala, kakor bi pod njima kuril sam peklenšček. Tadvu sta se lahko ravsala in kavsala, ker sta urednika vsak svojega političkega lista in se jima ni treba bati, da njiju rekriminacije požre uredniški koš. Dobro bi bilo, ko bi bili vsi malce manj občutljivi, drug drugemu prizanesljivi, ker smo pod kožo vsi krvavi in pa — grešniki.

Jaz n. pr. imam veliko „piko“ na tovariša Vrtovca, čeprav so ga v zadnjih številkah naših strokovnih listov zaslužno hvalili. Prvič radi tega, zakaj si takega „kadenja“ ne prepove, drugič zato, zakaj je na „Zavezinem“ zborovanju v Gorici tako „milo prosil“ vladnega koncipista, naj se potegne za izboljšanje gmotnega stanja primorskemu učiteljstvu. Namen je imel vsekakor dober, ali take mile prošnje — kakor znano — ne pomagajo nič, učitelja pa kaže v preponižnem stanju. Možato zahtevajmo, kar nam gre po našem delu. Čemu pa imamo ljubeznivi § 55.?

Rešetar.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. List s podobami za slovensko mladino. St. 1. tega novega lista je prinesla tole vsebino: Pozdrav. Zložil E. Gangl. — Vprašanje solnčecu.

Zložila Vida. Da mi biti je drevo... Zložil Oton Zupančič — Molitev. Zložila Kristina. — Samostanski zvonovi. Povest. Spisal Vuk Slavič. — Bolček — prijatelj ptičič. Spisal Fr. Črnagoj. — V sanjah. Zložil Modest. — Božične sanje (s sliko). Zložil Leon Poljak. — V poslednjih trenutkih. Spisal R. Vrabl. — Francek in Tonček. Spisal A. S. — Pozimi. Zložil Janko Leban. — Slovenske pravljice. Priobčuje Nik. Vrhov. 1. Dva beraca (Česka) — V božični noči. Povest. Spisal Andrej Rapè. — Rebus. Demant. Naloga. — Naročnikom in bralcem. — Razne slike. — „Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 kron, pol leta 2 kroni 50 vinarjev. Naročnino sprejema g. Luka Jelenec, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta šte. 7.

Vsak prijatelj naše ljube mladine mora biti vesel tega najnovejšega mladinskega lista, zakaj prav na mladinskem slovstvenem polju vlada pri nas največja suša. Težko je pisati za mladino. Tega ne zna vsakdo; to je mogoče le ljudskemu učitelju, ki je z mladino dan na dan v dotiki, ki pozna zavoljo tega nje dobre in slabe strani. Preučene, pretežke stvari niso za mladino, same pridige tudi ne in še manj pa grožnje s kaznijo. S takimi vzgojevalnimi sredstvi se dožene navadno prav nasproten namen. Vsak človek je nagnjen bolj k slabemu kakor k dobremu. Ta naravni nagon se uniči ali zmanjša najlaglje in naprej s primernimi povestmi in pesemcami, in prav takih lepih in poučnih povesti in pesemc nam pri naša 1. številka „Zvončka“. Prepričani smo, da vsakdo, kdor je prečital raznovrstno, poučno in zabavno vsebino 1. številke, mora priznati, če sodi nepristransko in ga ne vodi strast in zavist, da je „Zvonček“ zadel tisto struno, ki najlepše doni naši mladini.

Začetek vsakega podjetja je pa težak; tudi uredništvo in upravnništvo „Zvončkovo“ si je nakopalo mnogo dela in skrbi na glavo. Da se to delo olajša, zato prosimo vse tovarišice in tovariše, da „Zvonček“ gmotno in duševno podpirajo. Vsakdo bodi njegov naročnik, saj se bo ves čisti ostanek daroval v učiteljske dobrodelne namene. Zavedno učiteljstvo prosimo, da deluje na to, da si naroče „Zvonček“ posamezne šole, krajni šolski sveti, okrajne in krajne učiteljske knjižnice, posamezna učiteljska društva, čitalnice in bralna društva. Posebno prosimo zavedno učiteljstvo, da širi „Zvonček“ med narodom, da si ga naroče rodbine, ki so šoli in naprednemu učiteljstvu naklonjene. Vsakdo skušaj, da pridobi vsaj enega naročnika! To ni nemogoče tudi v najbolj skriti gorski vasi, da je le učitelj (ica) na svojem mestu. V mestih in trgih se jih dobi lahko še več.

Torej le na delo, da pokažemo svetu, da smo na svojem mestu, da smo učitelji (ice) iz poklica, da nam bije srce za našo ljubo slovensko mladino!

Klerikalci so zagnali gonjo proti „Zvončku“ še preden je zagledala 1. številka luč sveta. Izšla je 1. številka dne 24. grudnia in „Slovenski List“ pa piše že dne 23. grudnia o „Zvončku“ to-le: „Zvonček je nov list, katerega so začeli izdajati „Narodovi“ učitelji, (med sotrudniki so tudi mirni, delavni in napredni duhovniki. Uredn.) da bodo dajali okušat tudi mladini svojo liberalno skuto. Slike prvega lista ne kažejo nič čednega, hujše pa gotovo še le pride. (Prva slika nam predstavlja dva angela varuha na sveti večer, ki čuvata dva speča nedolžna otročička; angeli, ki oznanujejo na sveti večer mir ljudem na zemlji, pa prepirljivim in farizejskim klerikalcem ne ugajajo. Uredn.) Ta zvonček ne naznanjuje otrokom prihoda lepega Miklavža, ampak hudega parkeljna. Krščanski zgojitelji mladine, zaprite vrata!“

Taka zlobna pisava se sama obsoja, a najbolje jo bomo obsodili mi, predrage tovarišice in tovariši, da stopimo vsi na krov in delujemo za naš „Zvonček“ tako, kakor smo nasvetovali zgoraj. Torej le na delo!

Kranjska dežela. Spisal Josip Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju. Strani 94. Cena 80 kr. Natančna ocena te lepe knjige nam je obljubljena; za danes jo najtopleje priporočamo učiteljstvu, krajnim šolskim svetom

in knjižnicam. Učiteljem bo ta knjiga najboljši vir pri pouku v domoznastvu. Dobiva se pri knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani. Omenimo še, da je marljivi g. pisatelj knjigo sam založil, zato je naša dolžnost, da ga podpiramo z obilnim naročevanjem ter mu na ta način vračamo nemali trud in velike stroške; in take podpore je knjiga tudi res vredna, ker je v nji nakopičene prav veliko zanimive tvarine.

Sln. „Slovanske knjižnice“ 91-92-93. snopič. Rodbinska drama v 4. dejanjih. Spisal Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani. Cena 60 kr. Knjiga, ki je posvečena Antonu Aškercu, ima na prvi strani sliko znamenitega slovenskega igralca Inemanna kot Cirila v drami, IV. dejanje 6. prizor. „Sina“ so igrali v Ljubljani z najboljšim uspehom, zato ta zvezek „Slovanske knjižnice“ najtopleje priporočamo. Lepa drama dela čast mlademu pisatelju, dela pa čast tudi vsemu naprednemu učitelstvu, ker jo je spisal ljudski učitelj. Zato le pridno po nji!

Gledališke igre. Spisal A. L. Bistriški. I. zvezek. Lokavi snubač. Veseloigra v 1. dejanji. V Novem mestu 1899. Založil pisatelj. Tiskal J. Krajec. Cena 25 kr. Za male odre na deželi bo ta izvirna igrlica dobrodošla, ker je lahko uprizorljiva. — Zvezek stane 25 kr. — Knjižica se dobiva, oziroma naroča po vseh knjigarnah. Pripomnimo, da se je veseloigra „Lokavi snubač“ (po rokopisu) že predstavljala v čitalnicah v Kranju in Novem mestu ter zadnjič v „Narodnem domu“ v Radečah in dosegla povsod povolen uspeh.

Razglednice v korist „Učiteljskemu konviktu“. G. Ivan Bonač, trgovec v Ljubljani, je založil in izdal v korist „Učiteljskemu konviktu“ krasne razglednice, na katerih je videti dobro zadeta Andreja Praprotnika podoba, A. Praprotnikova rojstna hiša iz Podbrezja, A. Praprotnikov rojstni kraj. Vsaka razglednica nese „konviktu“ 1 kr. 100 komadov velja franko 4 gld. Kdor pošlje za 100 razglednic 4 gld., jih dobi poštine prosto. 50 komadov velja 2 gld., kdor jih plača naprej. Posamezne razglednice so po 5 kr.

Tovariši, agitujte po vsem Slovenskem za te razglednice. Pri vseh trgovcih zahtevajte le te naše razglednice, saj nese vsaka našemu konviktu 1 kr. Zrna do zrna...

Ilustrovani narodni koledar za l. 1900. Vkljub nepričakovani zaplembi se je potrudil založnik in izdajatelj Dragotin Hribar, da se je pravočasno priredila nova izdaja tega Slovincem priljubljenega koledarja. Upamo, da mučeniški sijaj, kateri se je zadal s konfiskacijo letošnjega koledarja, bo zanimanje zanj le še zvišal. Mesto konfiskovane pesmi je pridejana v žalnem okvirju kaj prilična satira. Razen običajne koledarske vsebine ima letošnja izdaja posebno veliko poučnega in kratkočasnega gradiva, kakor pesmi, povesti, črtic, životopisov itd. ter nekaj dobrih krajevnih in idilnih slik. Končno je kratek pregled političnih dogodkov po svetu v pretečenem letu ter lepa vrsta oglasov domačih tvrdk. Cena elegantno vezanemu koledarju 1 gld., mehko vezanemu pa 70 kr.

Nove poezije Aškercove. Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Ferd. Bamberg v Ljubljani je izdala Aškercove „Nove poezije“. Knjiga, ki obsega 224 strani, stane mehko vezana 1 gld. 50 kr.; po pošti 5 kr. več. Vsebina je razdeljena na 2 oddelka: v lirske in nove popotne pesmi ter v epske poezije in satiričen cikel „Pavliha na Jutrovem“. Aškerc, ta naš nedošežni pesniški genij, je obdaril nas že s tretjo knjigo svojih poezij, katere se sigurno udomačijo med našim razumnostvom v taki meri kakor prvi dve. Aškerc, ta naš pesnik „po božji volji“, je zbral v tej knjigi niz biserov lirske in epske poezije. Kjerkoli odpreš knjigo, povsodi iz vsake besede zre v čitatelja pravi odsev pravega pozemskega življenja z vso svojo milobo in z vso svojo krutostjo. In kako je to pisano, slikano! Tako, kakor zna le mojster Aškerc...

Knjiga se s svojo vsebino sama najbolje priporoča — zato, Slovenci, sezite po nji!

Povesti. Spisal dr. Ivan Tavčar. — IV. zvezek. — V Ljubljani. Založil pisatelj. Tiskala Ig. pl. Kleinmayr &

Ferd. Bamberg v Ljubljani. — Najnovejši zvezek Tavčarjevih povesti obsega te-le spise: I. Tiberius Panonicus. — II. Kuzovci. Slika iz naroda. — Vita vitae meae. Zgodovinska podoba. IV. V Zali. — Cena mehko vezani knjigi je 1 gld. 20 kr., v platno 1 gld. 50 kr., v polusnje 2 gld. 10 kr. Dobiti je vse doslej izišle Tavčarjeve povesti tudi pri L. Schwentnerju v Ljubljani.

Tavčarjeve povesti so se po svojem živem, poljudnem slogu in po zanimivi vsebini zelo prikupile pri narodu — in zato je dobro došel IV. zvezek kot nadaljevanje njegovih povesti!

Žarki in snežinke. Izišel je drugi snopič Etbin Kristanovih „Žarki in snežinke“. Isti obsega več globokochutečih pesmi pod naslovom „Bóli“. Cela zbirka izide v desetih snopičih po 10 novč.; s poštino 12 novč. Cela zbirka stane 1 gld. Naroča se pri „Upravništvu Žarkov in snežink“ post rest. Ljubljana ali pa pri knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani.

Glasbena Zora. Letnik I. Zvezek VI. Izhaja dne 16. vsakega meseca Fr. Gerbič v Ljubljani. Cena za pol leta 1 gld. 50 kr. VI. zvezek, ki je izišel dne 16. grudna m. l.), prinaša to-le zanimivo vsebino: Jos. Pavčič Njega ni! Mešan zbor. — V. Vanda: V slovo. Čveterospev. — Fr. Gerbič: Ni je drage! Čveterospev. — Fr. Gerbič: Kakor dih. Petje in klavir. — „Glasbeno Zoro“ prav toplo priporočamo pevcem in pevskim društvom.

Dopisi.

Kranjsko.

Z Notranjskega. Gospod urednik! Mraz imamo tukaj, da vse poka in škriplje — celih 22° mraza R. Ali v naših sroih cvete pomlad. In kako bi ne! Saj nam l. 1900 — sveto leto za slovensko učitelstvo — izpolni vse one nade in upe, katere smo gojili od časa, kar smo prenehali biti učenci. Slovensko učitelstvo stopi v l. 1900 pred slovenski svet organizovano kot stranka, s katero mora računati bodočnost; slovensko učitelstvo stopa pred slovenski svet s polnim programom kot politična stranka in kot stranka dušne delavnosti. Naš „Zvonček“, ali ni že samo to delo, delo, ki nam ohrani hvaležnost vseh izobražencev, ki jih ne vodi slepa strankarska strast, in ki nadkriljuje ogromno število sličnih mladinskih listov drugih narodov, bogatejših po številu in po mošnji.

In sedaj še šolsko-politički list. Siv je že „Učiteljski Tovariš“, to se mu mora priznati, a v kljub svoji starosti bo imponoval v kratkem vsem mlajšim političnim možakarjem. Tu se bo lahko povedalo v brk vsakemu, kdor ne bo z nami.

„Popotnik“ pa pedagoška revija. Sedaj pač ne bodo imeli razni peresni prijatelji prilike tožiti, da nimajo prostora za svoje bojne načrte. „Popotnik“ bo rad na razpolagajo za vse one, ki sedaj zdihujejo, da nimajo sredstev, obelodanjati svojih duševnih proizvodov.

G. urednik! Sklepam. Upam, da se oglasim v prihodnje prav čestokrat, a prosim Vas pa že sedaj, da ne boste rabili preveč rdečega svinčnika, drugače ne bova prijatelja.

Da ste mi zdravi!

—g.—

Štajersko.

Ena se tebi je želja spolnila...

Pozdravljen! Izvršujoč že dokaj let naš vzvišeni in velevažni učiteljski poklic, sem vedno zasledoval s paznim očesom ovire, ki zadržujejo naše uspešno delovanje, izpodjedajo naš vpliv in kratijo naš ugled. Hotel sem zastaviti vse svoje moči, da se te zapreke, ki so šoli in posebno narodu našemu v neprecenljivo škodo, prej odstranijo.

Pravi vzrok vsemu temu je seveda naše žalostno gmotno stanje, a velik del krivde pade tudi na nas. Kdo se bo tudi potegoval za te mirne, pohlevne, tihe in krotke

in knjižnicam. Učiteljem bo ta knjiga najboljši vir pri pouku v domoznastvu. Dobiva se pri knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani. Omenimo še, da je marljivi g. pisatelj knjigo sam založil, zato je naša dolžnost, da ga podpiramo z obilnim naročevanjem ter mu na ta način vračamo nemali trud in velike stroške; in take podpore je knjiga tudi res vredna, ker je v nji nakopičene prav veliko zanimive tvarine.

Sln. „Slovanske knjižnice“ 91-92-93. snopič. Rodbinska drama v 4. dejanjih. Spisal Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani. Cena 60 kr. Knjiga, ki je posvečena Antonu Aškercu, ima na prvi strani sliko znamenitega slovenskega igralca Inemanna kot Cirila v drami, IV. dejanje 6. prizor. „Sina“ so igrali v Ljubljani z najboljšim uspehom, zato ta zvezek „Slovanske knjižnice“ najtopleje priporočamo. Lepa drama dela čast mlademu pisatelju, dela pa čast tudi vsemu naprednemu učitelstvu, ker jo je spisal ljudski učitelj. Zato le pridno po nji!

Gledališke igre. Spisal A. L. Bistriški. I. zvezek. Lokavi snubač. Veseloigra v 1. dejanji. V Novem mestu 1899. Založil pisatelj. Tiskal J. Krajec. Cena 25 kr. Za male odre na deželi bo ta izvirna igrlica dobrodošla, ker je lahko uprizorljiva. — Zvezek stane 25 kr. — Knjižica se dobiva, oziroma naroča po vseh knjigarnah. Pripomnimo, da se je veseloigra „Lokavi snubač“ (po rokopisu) že predstavljala v čitalnicah v Kranju in Novem mestu ter zadnjič v „Narodnem domu“ v Radečah in dosegla povsod povolen uspeh.

Razglednice v korist „Učiteljskemu konviktu“. G. Ivan Bonač, trgovec v Ljubljani, je založil in izdal v korist „Učiteljskemu konviktu“ krasne razglednice, na katerih je videti dobro zadeta Andreja Praprotnika podoba, A. Praprotnikova rojstna hiša iz Podbrezja, A. Praprotnikov rojstni kraj. Vsaka razglednica nese „konviktu“ 1 kr. 100 komadov velja franko 4 gld. Kdor pošlje za 100 razglednic 4 gld., jih dobi poštne prosto. 50 komadov velja 2 gld., kdor jih plača naprej. Posamezne razglednice so po 5 kr.

Tovariši, agitujte po vsem Slovenskem za te razglednice. Pri vseh trgovcih zahtevajte le te naše razglednice, saj nese vsaka našemu konviktu 1 kr. Zrna do zrna...

Ilustrovani narodni koledar za l. 1900. Vkljub nepričakovani zaplembi se je potrudil založnik in izdajatelj Dragotin Hribar, da se je pravočasno priredila nova izdaja tega Slovincem priljubljenega koledarja. Upamo, da mučeniški sijaj, kateri se je zadal s konfiskacijo letošnjega koledarja, bo zanimanje zanj le še zvišal. Mesto konfiskovane pesmi je pridejana v žalnem okvirju kaj prilična satira. Razen običajne koledarske vsebine ima letošnja izdaja posebno veliko poučnega in kratkočasnega gradiva, kakor pesmi, povesti, črtic, životopisov itd. ter nekaj dobrih krajevnih in idilnih slik. Končno je kratek pregled političnih dogodkov po svetu v pretečenem letu ter lepa vrsta oglasov domačih tvrdk. Cena elegantno vezanemu koledarju 1 gld., mehko vezanemu pa 70 kr.

Nove poezije Aškercove. Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Ferd. Bamberg v Ljubljani je izdala Aškercove „Nove poezije“. Knjiga, ki obsega 224 strani, stane mehko vezana 1 gld. 50 kr.; po pošti 5 kr. več. Vsebina je razdeljena na 2 oddelka: v lirske in nove popotne pesmi ter v epske poezije in satiričen cikel „Pavliha na Jutrovem“. Aškerc, ta naš nedošežni pesniški genij, je obdaril nas že s tretjo knjigo svojih poezij, katere se sigurno udomačijo med našim razumnostvom v taki meri kakor prvi dve. Aškerc, ta naš pesnik „po božji volji“, je zbral v tej knjigi niz biserov lirske in epske poezije. Kjerkoli odpreš knjigo, povsodi iz vsake besede zre v čitatelja pravi odsev pravega pozemskega življenja z vso svojo milobo in z vso svojo krutostjo. In kako je to pisano, slikano! Tako, kakor zna le mojster Aškerc...

Knjiga se s svojo vsebino sama najbolje priporoča — zato, Slovenci, sezite po nji!

Povesti. Spisal dr. Ivan Tavčar. — IV. zvezek. — V Ljubljani. Založil pisatelj. Tiskala Ig. pl. Kleinmayr &

Ferd. Bamberg v Ljubljani. — Najnovejši zvezek Tavčarjevih povesti obsega te-le spise: I. Tiberius Panonicus. — II. Kuzovci. Slika iz naroda. — Vita vitae meae. Zgodovinska podoba. IV. V Zali. — Cena mehko vezani knjigi je 1 gld. 20 kr., v platno 1 gld. 50 kr., v polusnje 2 gld. 10 kr. Dobiti je vse doslej izišle Tavčarjeve povesti tudi pri L. Schwentnerju v Ljubljani.

Tavčarjeve povesti so se po svojem živem, poljudnem slogu in po zanimivi vsebini zelo prikupile pri narodu — in zato je dobro došel IV. zvezek kot nadaljevanje njegovih povesti!

Žarki in snežinke. Izišel je drugi snopič Etbin Kristanovih „Žarki in snežinke“. Isti obsega več globokochutečih pesmi pod naslovom „Bóli“. Cela zbirka izide v desetih snopičih po 10 novč.; s poštino 12 novč. Cela zbirka stane 1 gld. Naroča se pri „Upravništvu Žarkov in snežink“ post rest. Ljubljana ali pa pri knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani.

Glasbena Zora. Letnik I. Zvezek VI. Izhaja dne 16. vsakega meseca Fr. Gerbič v Ljubljani. Cena za pol leta 1 gld. 50 kr. VI. zvezek, ki je izišel dne 16. grudna m. l.), prinaša to-le zanimivo vsebino: Jos. Pavčič Njega ni! Mešan zbor. — V. Vanda: V slovo. Čveterospev. — Fr. Gerbič: Ni je drage! Čveterospev. — Fr. Gerbič: Kakor dih. Petje in klavir. — „Glasbeno Zoro“ prav toplo priporočamo pevcem in pevskim društvom.

Dopisi.

Kranjsko.

Z Notranjskega. Gospod urednik! Mraz imamo tukaj, da vse poka in škriplje — celih 22° mraza R. Ali v naših sroih cvete pomlad. In kako bi ne! Saj nam l. 1900 — sveto leto za slovensko učitelstvo — izpolni vse one nade in upe, katere smo gojili od časa, kar smo prenehali biti učenci. Slovensko učitelstvo stopi v l. 1900 pred slovenski svet organizovano kot stranka, s katero mora računati bodočnost; slovensko učitelstvo stopa pred slovenski svet s polnim programom kot politična stranka in kot stranka dušne delavnosti. Naš „Zvonček“, ali ni že samo to delo, delo, ki nam ohrani hvaležnost vseh izobražencev, ki jih ne vodi slepa strankarska strast, in ki nadkriljuje ogromno število sličnih mladinskih listov drugih narodov, bogatejših po številu in po mošnji.

In sedaj še šolsko-politički list. Siv je že „Učiteljski Tovariš“, to se mu mora priznati, a vkljub svoji starosti bo imponoval v kratkem vsem mlajšim političnim možakarjem. Tu se bo lahko povedalo v brk vsakemu, kdor ne bo z nami.

„Popotnik“ pa pedagoška revija. Sedaj pač ne bodo imeli razni peresni prijatelji prilike tožiti, da nimajo prostora za svoje bojne načrte. „Popotnik“ bo rad na razpolagajo za vse one, ki sedaj zdihujejo, da nimajo sredstev, obelodanjati svojih duševnih proizvodov.

G. urednik! Sklepam. Upam, da se oglasim v prihodnje prav čestokrat, a prosim Vas pa že sedaj, da ne boste rabili preveč rdečega svinčnika, drugače ne bova prijatelja.

Da ste mi zdravi!

—g.—

Štajersko.

Ena se tebi je želja spolnila...

Pozdravljen! Izvršujoč že dokaj let naš vzvišeni in velevažni učiteljski poklic, sem vedno zasledoval s paznim očesom ovire, ki zadržujejo naše uspešno delovanje, izpodjedajo naš vpliv in kratijo naš ugled. Hotel sem zastaviti vse svoje moči, da se te zapreke, ki so šoli in posebno narodu našemu v neprecenljivo škodo, prej odstranijo.

Pravi vzrok vsemu temu je seveda naše žalostno gmotno stanje, a velik del krivde pade tudi na nas. Kdo se bo tudi potegoval za te mirne, pohlevne, tihe in krotke

učitelje! Saj je videti, kakor bi jih njih vestno izpolnjevanje dolžnosti tudi telesno redilo.

Če se pa tuintam kak nezadovoljnež oglasi, gotovo ne razume svojih dolžnosti; treba ga samo malo okreati in mu tako oči odpreti, pa mirna Bosna!

Ali se ni tako godilo pri nas? Ali nismo morali ravno najboljši izmed nas za svoje požrtvovalno delovanje mnogokrat krvaveti? In kaj je bila posledica? Ali smo se morebiti potegnili za svojega tovariša? A — kaj še! Molčali smo, tuintam se celo hlinili, da nam ostane vsaj ista skorjica, katero že imamo ali nam jo vsaj zakon obeta, če bomo „pridni“. Tako smo ostali strahopetni, omahljivi in pokorni vsakomur, ki se je bodisi opravičeno ali neopravičeno drgnil ob nas; klanjali smo se onim, ki so imeli le senco vpliva pri naših oblastvih, takisto tudi onim, ki so lahko s srebrniki žvenkljali po žepu.

A to je sramotilno za nas in škodljivo izročeni nam mladini. Ali ni naša naloga, vzgajati trdne značaje, vestne može in poštene žene? Kako more pa kdo drugemu dati, česar sam nima? Torej, če kdo, mora učitelj biti mož od pet do glave. Le takšen more svoji nalogi zadostovati. Možat učitelj pa tudi zna sebe in svoj rod ceniti, on ve, kdaj in komu se ima klanjati, kakor tudi kje in kdaj ima tirjati. On ne ceni svojega stanu po plači, kakor store to drugi, ampak po vzvišenosti odkazane mu naloge.

Naših plač si sicer ne moremo sami odmeriti, a z vestnim izpolnjevanjem svojih dolžnosti in z možatim zagovarjanjem svojih pravic jih lahko izboljšamo. Nesmemo mirno čakati, da nam naši krušni očetje iz golega idealizma in navdušenja za naš vzvišeni poklic preskrbe večjih hlebcov, ampak gibati se moramo. Pa ne posamezni, temveč „vsi za enega, eden za vse“.

V nadi, da bo ta naš list k oživiljenju stanovske zavednosti in celokupnosti mnogo pripomogel, da nam bo izvrstno orožje v boju za napredek in prostost šole in boljše bodočnosti našega stanu, sem njega ustanovitev že več let po mogočnosti zagovarjal — (glej članke „Naša organizacija“ v „Popotniku“) — in sem ga tako vesel, da lahko obrnem nase pesnikove besede: „Ena se tebi je želja spolnila“.

Sprejmi torej, „Učiteljski Tovariš“, naše iskrene pozdrave k svojemu prerobenju, razširi se po vsi naši bedni domovini in izpolni naše, četudi smeje upe. Naprej!

Idealist.

Goriško.

Drugi stanovi in mi. Ne le vse uradništvo je mnogo bolje plačano nego učiteljstvo, ampak tudi vse državno služabništvo nas je prekosilo. Za državnim uradništvom in služabništvom prihaja tudi deželno, mestno in privatno do izboljšanja, katerega je kolikor toliko deležno tudi učiteljstvo zunaj — naše dežele.

Mestno starešinstvo ljubljansko je že izboljšalo plače mestnim slugam; iz razpisanih služeb je razvidno, da so v Ljubljani sluga na mestnih ljudskih šolah bolje plačani — kakor na Goriškem ljudski učitelji. Ali ni to zopet škandal! Kdaj operejo tak madež z goriške dežele?

Marsikateri učitelj bi se rad rešil nehvaležnega učiteljevanja na Goriškem, a njegovo prizadevanje je zastoj. Dokler je še mlad, se ne more preseliti, ker mu je na poti državna podpora, katero je dobival na učiteljsku, ali pa vojaščina.

Ako pa bi se hotel pozneje rešiti stanu, katerega sovražijo bogovi — posebno na Goriškem — se mu stavi po robu tako, da nima upanja, da bi dobil že itak sramotno pičlo pokojnino. Država ne dela svojim uradnikom in služabnikom nikakih zaprek, ako hote zapustiti državno službo.

Tudi drugače se delajo zapreke, da ne morejo učitelji prestopiti v druge službe. Ako je poleg učitelja le še kateri drugi prosilec, ne dobi učiteljske službe, četudi bi bil zanj mnogo bolj usposobljen — samo zato, ker je učitelj. Državni in deželni upravi je na tem, da ima uči-

teljstvo in zato dela vse mogoče zapreke, da učitelj mora ostati to, kar je — četudi pri tem gineva.

In pri vsem tem se zahteva še od učiteljstva, naj poučuje z vso vnemo na versko-nravni podlagi. Naj vzgaja značajne državljane. Z učiteljstvom se postopa malo boljše kakor s sužnji, ono pa naj bo idealno, moralno, vneto za dobro in lepo. Čudne razmere in čudne zahteve. Zanimarjeni hlapec naj gori v ljubezni za koristi gospodarja — svojega zatiralca!

Take in enake misli nam silijo na papir danes, ko ni v solo nobenega otroka radi hude zime. Zunaj v prirodi razsajajo divji elementi; nam pa je pri srcu mrz in zopet mrz... In naša oblastva?! Kaj jim je mari naše gorje?!

„G.“

Vestnik.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gpč. Franja Zemme, učiteljica v Ljubljani, 8 K.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: G. Josip Petrič, trgovec s šolskimi zvezki in raznimi šolskimi potrebščinami v Ljubljani, na račun minolega leta 200 K; gospod Ferdo Juvanec, učitelj v Cerknici, 5 K; gospod Rihard Šeber, lastnik tiskarne v Postojini, 30 K; gospod Miha Kalan, nadučitelj v St. Petru na Notranjskem, 4 K; gospodična Franja Zemme, učiteljica v Ljubljani, na knji. kr. podr. št. 43 33-60 K; gospod Janko Žirovnik, nadučitelj v St. Vidu pri Ljubljani, 4 K; gospod Fran Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje), 2 K; gospod Andrej Grčar, nadučitelj v Radovljici, 2 K; gospod Janko Toman, nadučitelj in župan v Moravčah, 2 K.

*J. Dimnik,
blagajnik.*

Imenovanja. Gimnazijski ravnatelj v Mariboru gospod dr. Glowacki je imenovan udom deželnega šolskega sveta štajerskega. Za okrajne šolske nadzornike so imenovani na Spodnjem Štajerskem gg.: Ivan Ranner v Laškem trgu za okraje Ormož, ptujska okolica, Rogatec, Ljutomer in Gorenja Radgona, prof. dr. Janko Bezjak v Mariboru za okraje St. Lenart, Slovenska Bistrica in mariborska okolica, Josip Zupanek v Grižah za okraje celjska okolica, Vransko, Šmarje in Gornji grad, Josip Vodusek v Trbovljah za okraje Kozje, Sevnica, Brežice in Laški trg, Ivan Dreflak v Rogatcu za okraje Marenberg, Šoštanj, Slovenji Gradec in Konjice ter Fr. Frisch v Mariboru za mesta Maribor, Celje in Ptuj.

Pedagogičsko društvo v Krškem priporoča sledeče knjige po znižani ceni: a) III., IV., V., VI. Pedagogičski letnik, prej 1 gld. 10 kr., sedaj 60 kr.; b) Slavnostni pedagogičski letnik, prej 1 gld. 40 kr., sedaj 80 kr.; c) Logika, prej 60 kr., sedaj 40 kr.; d) Občno ukoslovje, prej 60 kr., sedaj 40 kr.; e) Izkustveno dušeslovje, prej 60 kr., sedaj 40 kr.; f) Jezikovni pouk, prej 60 kr., sedaj 40 kr.; g) Nazorni pouk, prej 1 gld. 30 kr., sedaj 90 kr.; h) Navod k početnemu risanju, prej 40 kr., sedaj 30 kr.; i) Pouk o črtežih, prej 40 kr., sedaj 30 kr.; k) Stavbni črteži, prej 1 gld., sedaj 70 kr. Te cene veljajo za naročnike, ki naroče knjige naravnost pri odboru v Krškem. Pri cenah je vračunjena tudi poštnina.

Občni zbor učiteljskih društev. Dne 28. grudnia m. l. dopoldne se je vršil ob veliki vdeležbi V. občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“. Vse delovanje društva obstoji v nabiranju denarja. Iz blagajnikovnega poročila smo slišali, da ima društvo že blizo šest tisoč gld. premoženja in poleg tega še „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejsko ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem“ v znesku 1400 gld. Natančneje poročilo bomo priobčili pozneje. V odbor so bili izvoljeni ti-le gg.: Andrej Žumer, predsednik; Fr. Gabršek, I. podpredsednik; Jos. Cepuder, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; J. Dimnik, blagajnik; Fran Črnagoj, J. Furlan, E. Gangl in J. Likar, odborniki. Pregledovalcem računov so bili izbrani gg.: A. Javoršek, M. Josin in J. Krulec. Takoj za tem društvom je zborovalo deželno „Slovensko